

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ชีวิตเราเกิดมาเราปรารถนาความสุขในชีวิตกัน แต่ในชีวิตมันเหมือนกับถนนหนทาง ถนนเราเดินไปในชีวิตนั้น ถนนหนทางบางสายปลุกต้นไม้ไว้ร่มเย็นมาก ชีวิตเราถ้ามีความสุข มันก็เหมือนกับถนนสายนั้น มันก็เพลินอยู่ในถนนสายนั้น แล้วเดินออกไปในถนนมันก็มีแดดมีลม เราต้องพินฝ่าไปกับชีวิตนั้นนะ แล้วชีวิตเรามันก็แสนสั้น แสนสั้นคือว่า ๑๐๐ ปีเท่านั้น ถ้าอย่างมากระบายกว่าเศษๆ ก็มีเท่านั้น ร้อยกว่าปีแล้วต้องตายไป ความสุขความทุกข์ใจ

งานของโลกเขา เห็นใหม่ งานการประกอบอาชีพนี้เป็นงานของโลกเขา งานมี ๒ อย่าง งานปรารถนาหาความสุขของใจ การปรารถนาหาความสุขของใจนี้ของมันละเอียดนะ ของมันละเอียดของมันลึกซึ้งมาก แต่มันอยู่ในหัวใจ มันอยู่ที่เรา ถ้าไม่มีศาสนามาสอน มันไม่น่าเชื่ออะ มันเหมือนเส้นผมบังภูเข เราไปแสวงหาที่ไหนก็แล้วแต่ เพื่อประโยชน์ของเรา แสวงหาที่ไหนก็แล้วแต่ แต่ไม่ได้แสวงหาที่ใจของเรา

ถ้าแสวงหาที่ใจของเรา มันทำแสนยาก ทำแสนยากเพราะอะไร? เพราะนั่งเฉยๆ เป็นงานที่แสนทุกข์แสนยากเลย นั่งเฉยๆ นะ เวลาเราทำงานเราเหนื่อยเราก็อยากจะพักผ่อน แต่เวลามันนั่งเฉยๆ มันนั่งกันไม่ได้ ถ้านั่งเฉยๆ ทำสมาธิไป พยายามทำสมาธิขึ้นมา ไอ้อันนี้มันจะเป็นการแก้ไขได้ แก้ไขมีทางเดียว ถ้าทางอื่นมีพระพุทธเจ้าสอนแล้ว ทางนี้สะดวกสบายกว่า ทางนี้มันเข้าไปแก้ไขใจ แก้ไขใจของตัวเอง

ใจของตัวเองมันติดข้องกับอะไร? มันติดข้องกับตัวมันเอง มันติดข้องกับตัวมันเองก่อน อันนี้สำคัญมากเลย นี้วุฒิภาวะของใจเราสังเกตได้ใหม่ สังเกตจากภายนอก คนที่เขาไม่ปรารถนาเขาไม่สนใจทางนี้ เขาจะไม่สนใจทางนี้เลย ถ้าคนสนใจ เห็นใหม่ พอคนสนใจขึ้นมามันก็มีว่ากัน คนสนใจมันก็น่าอายนะ คนจะไปวัดนี้ก็ต้องแอบไปกันไม่ให้

ใครรู้ ก็รู้ว่าไปวัดแล้วคนหาว่าไปวัด ไปวัดไปวามันแสนน่าอาย ไปหาพระไปหาเจ้ามันแสนน่าอาย ทั้งๆ ที่มันไปหาของดีของประเสริฐ

ของประเสริฐเพื่อที่แก้ไขตัวเอง สิ่งที่ดีคือติดตัวเองก่อน ติดตัวเองติดภายใน ติดภายในเพราะจิตมันข่องในตัวมันเอง พอข่องในตัวมันเองมันจะหมุนตัวมันเอง มันติดข่องตัวมันเอง แล้วมันต้องทำความสงบเข้ามาเพื่อที่จะแก้ไขตัวมันเอง สิ่งของมันจะแก้ไขตัวมันเองถึงย้อนกลับมาที่ใจของเราเนี่ย ถึงว่าต้องทำความสงบของใจขึ้นมาก่อน ถ้าทำความสงบของใจขึ้นมา มันถึงทำได้ แล้วมันจะเห็นแต่ความสุข ความสุขเกิดจากความสงบนะ

คนเราพอปฏิบัตินะ มีคนปฏิบัติใหม่ๆ หลายคนเลย บอกว่าเห็นเป็นของแปลก ประหลาดมหัศจรรย์ มันมหัศจรรย์มาก มันมีความสุขมาก ความสุข ขนาดความสุขแก่ความสงบของใจนะ แล้วความสุขที่ว่ามันชำระกิเลสออกไปมันมีความสุขแค่ไหน เห็นไหม ความสุขมันก็ความสุข จนมันถึงวิมุตติสุข มันปรารถนามันเกิดขึ้นได้ในชีวิตของเรา ในชีวิตของเราถ้าเราแสวงหา มันฟังแล้วมันเหมือนเรื่องใหญ่โตมโหฬารนะ มันเป็นเรื่องสุดวิสัย มรรค ผล นิพพาน นี่มันเป็นเรื่องสุดเอี่ยมนะ อริยมุนีนี้เป็นเรื่องที่ว่ามันอยู่ไกลสุดขอบฟ้า แต่ครูบาอาจารย์ท่านอยู่กับหลวงปู่มัน ท่านว่า เห็นไหม

“เวลาฟังเทศน์ของหลวงปู่มัน มันเหมือนกับว่าอยู่แค่มือเอี่ยม”

มันอยู่ในตัวของเรา มันลึกลับซับซ้อน เพียงแต่ว่ามันธรรมชาติ มันเหมือนกับเราวิ่งเข้าไปหาไฟ ไฟมันจะร้อนมาก นี่เราวิ่งเข้าไปหาใจเหมือนกัน ใจมันจะร้อน เรื่องของกิเลสมันจะผลัดไสออกมา เรื่องของกิเลสในหัวใจของเรามันจะผลัดไส เห็นไหม เราเข้าไปหาไฟความร้อนเข้าไป เราจะไปดับไฟ ความร้อนจะแผ่ออกมา แล้วเราต้องฝ่าความร้อนเข้าไปเพื่อไปดับไฟนั้น

อันนี้ก็เหมือนกัน เราจะเข้าไปหาใจ ใจมันก็หงุดหงิด มันพยายามผลัดไสของมันออกมา จนตัวกิเลสมันตัวผลัดไส ใจตัวผลัดไสตัวนี้เราจะฝืนฝ่าตัวนี้ ฝืนฝ่าตัวนี้เข้าไป มันถึงเป็นงานแสนยากยากตรงนี้ แต่ถ้าเป็นงานของกิเลส ไฟมันเผาพวกบ้านเรือน เห็นไหม มันเผาลิงของต่างๆ มันเผาออกไปข้างนอก มันเผาไหม้ไหม้ไปหมดเลย

อันนี้ก็เหมือนกัน ความคิดของโลกเขามันหมุนออกไปข้างนอก มันไปได้ สะดวกสบายนะ มันไปตามประสาของมัน มันคิดขนาดไหนมันก็ไปของมัน นั่นนะไฟ มันเผาออกไป เห็นไหม มันเผาไปข้างนอกมันจะเผาได้ แต่มันจะย้อนกลับเข้ามา มัน ย้อนกลับยาก มันย้อนกลับยาก ต้องดับมันก่อน ดับอันนี้ให้มันมีโอกาสดำทำงาน เห็นไหม ให้มันมีโอกาสดำทำงาน ชีวิตมันถึงจะมีความสมปรารถนา ชีวิตมันถึงจะเห็นคุณค่าของชีวิต มันจะเห็นคุณค่าของชีวิต แล้วมันจะวิตกวิจารณ์

ฟังสิ เวลาครูบาอาจารย์ท่านสำเร็จขึ้นมา ท่านเข้าไปเห็นใจของท่าน ทุกคนนะ ทุกองค์ส่วนมากอุทานเลยนะ “ทำไมมันโง่งอย่างนี้...ทำไมมันสลดสังเวชในชีวิตอย่างนี้..” สลดสังเวชในชีวิตไงว่าในการหมุนเวียนไป ในการหมุนเวียนไปในโลกมันสลดสังเวช มันเกิดตายเกิดตาย มันของเก่าๆ ที่มันต้องมาเกิดตายอยู่อย่างนี้ แล้วมันก็จะประสบความสำเร็จ ทุกข์ยากอยู่อย่างนี้ ทุกข์ยากในชีวิตของเราไปนี่ มีความทุกข์มากกว่า ความทุกข์มากกว่า ความสุข ความกังวลใจ ให้ระบายความทุกข์กัน หันหน้าเข้าหากัน

พูดถึงความทุกข์นี้มันจะมีความทุกข์มาก ความไม่พอใจความขัดใจนี้ ความไม่พอใจตัวเองก็เป็นความทุกข์ หัวใจมันขัดข้องตัวมันเอง นี่มันติดขัดตัวเอง ถ้าไม่ติดขัดตัวเอง อย่างอื่นจะสะดวกไปหมดเลย อย่างอื่นเป็นเรื่องของโลกเขา มันเหมือนกับเรื่องในครอบครัวเรา เรารับผิดชอบในครอบครัวของเรา ในครอบครัวของเราเดือดร้อนขึ้นมา เราจะมีปัญหามากเลย ถ้าครอบครัวคนอื่นเขามีปัญหาขึ้นมาที่เรื่องของเขา เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เรื่องของโลกมันเป็นเรื่องของเขา เรื่องของสัตว์โลกมันเป็นอย่างไร โดยธรรมชาติของมัน แล้วกรรมมันปิดตามา กรรมมันปิดตาคะ ทิฏฐิमानะ ดูเด็กๆ มันจะเอาแต่ใจตัวมันเอง เด็กๆ มันคิดอะไรมันคิดว่ามันรู้รอบ แต่ประสบการณ์ชีวิตมันยังน้อยอยู่ ผู้ใหญ่มองทีเดียวก็นึกออกว่าเด็กมันคิดอะไร? เด็กทำอะไร? เด็กปรารถนาอะไร?

นี่เหมือนกัน ชีวิตของเราก็เหมือนกัน ในเมื่อมันตามกิเลสไป มันก็เป็นประสาของกิเลสไปอย่างนั้น มันไม่เข้าถึงภายในของมัน ถ้ามีประสบการณ์ชีวิตของมัน เห็นไหม ทิฏฐิमानะแก้ไขความคิดของตัวเอง แก้ไขความคิดของตัวเอง ความคิดนี้เป็นภัยมาก คนจะเข้มแข็งขนาดไหน เวลาอยู่ในป่า เห็นไหม อยู่ในที่สงัดมันจะคิดของตัวเอง

ถ้าเราอยู่ในหมู่เพื่อน ในหมู่เพื่อนมันจะพูดไป มันมีความคลุกคลี มันจะหมุนออกไป มันจะอุ่นอกอุ่นใจใจ มันหวังพึ่งคนอื่นว่ามีที่พึ่งได้ ถ้ามีอะไรขึ้นมาเราก็กังอายใจ เพราะเรามีเพื่อน มีเพื่อนที่เราอาศัย เพื่อนของเราคือใจ ใจกับธรรมเป็นเพื่อนกันไป มันเหมือนมีสมบัติไป เราออกจากบ้านออกจากเรือนเราไม่มีสมบัติของเรา ออกจากบ้านจากเรือนไปเราจะไปอย่างไร? เราจะว่าแห้วไหม? เราจะหาอะไรเป็นที่พึ่ง

นี่บุญกุศลเป็นที่พึ่งของใจ ใจเวลาออกจากร่างกายไป เวลามันตายไปมันอาศัยสิ่งนี้เป็นประโยชน์ของมัน มันเกิดในวิภวามันอาศัยสิ่งนี้วนไป อันนี้เป็นอามิสทาน ทานนี้เป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิสเกิดขึ้นจากเราการกระทำ สิ่งทีละเอียดเข้าไป เห็นไหม ทาน ศีล ภาวนา เกิดขึ้นมาจากใจ รักษาใจของตัวเอง ทำใจของตัวเองให้ได้ พยายามทำใจของตัวเองให้ได้ อุดตา หิ อุดตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ต้องพึ่งครูบาอาจารย์ไปในการชี้แนะ พึ่งพระพึ่งเจ้าไป เห็นไหม เราทำบุญกุศล ถ้าไม่มีพระเราก็ทำกันไม่ได้ เราทำบุญได้ก็ต้องมีพระขึ้นมา มีปฎิภาห

ถ้าเราไม่ทำเรานึกเอา เห็นไหม เป็นทานที่ว่าเราอนุโมทนาด้วย อนุโมทนาเกิดขึ้นไป เราอนุโมทนาไปมันไม่เกิดสมประโยชน์ เราอธิษฐานแล้วทำไม่ได้ เหมือนแค่อนุโมทนาเท่านั้น แต่ถ้าได้การสละออกสิ เราสละออก เราใช้ออกไป เราทำออกไป เป็นการกระทบออกไป มันจะฝังเข้ามาในหัวใจ ฝังเข้ามาที่ใจนะ

ชีวิตนี้มีการกระทำอย่างนั้น งานมี ๒ อย่าง เห็นไหม เวลาเกิดในโลก งานทางโลกเราต้องพยายามทำทางโลก ถ้าประสบความสำเร็จทางโลกล้มตาข้างหนึ่ง แต่ล้มตาข้างเดียวเราก็ได้แต่เรื่องของโลกนี้นะ โลกประสบความสำเร็จไป มันมีอำนาจวาสนา มันเกิดจากกรรม กรรมเก่ากรรมใหม่สะสมขึ้นไป ถ้ามีกรรมเก่าขึ้นมา เกิดเป็นลูกคนที่ว่าเกิดในครอบครัวที่มีความมั่งมีศรีสุข เห็นไหม มาสว่างแล้วก็ไปมืด นี่เวลามันทุกข์ยากในหัวใจ มันขัดสนไป มันไปมืด นี่กรรมเก่ากรรมใหม่

แล้วกรรมใหม่ในการกระทำของเราละ เห็นไหม กรรมเก่ามันเกิดขึ้นมา ในการทำประโยชน์ของเรามันเรื่องของโลก กรรมของโลกเขา ประสบความสำเร็จทางโลกล้มตาข้างหนึ่ง แล้วเวลาจะตายไปมันก็ว่าแห้ว

ดูอย่างพระเจ้าอโศกมหาราชสร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัดนะ แต่เวลาตายไปคิดถึง เห็นใหม่ ให้เขาพยายามสละทาน สละทาน จนเวลาจะตายแล้วอำนาจมันเริ่มไม่ถึงนะ อำนาจไม่มี เขาไม่ทำให้เพราะว่าทำบุญมามากแล้ว ผู้ที่สืบต่อราชสมบัติต้องการอำนาจ ต้องการสมบัติไว้...ไม่ทำ ชัดซึ้งใจ เห็นใหม่ เวลาตายไปตายด้วยความชัดซึ้งใจ ในตำราว่าไปเกิดเป็นงู ไปเกิดเป็นงูเกิดเป็นอะไร เพราะอะไร? เพราะความชัดซึ้งใจ เห็นใหม่ ความที่ว่าเราทำบุญกุศลมามาก เวลาเราตายไปเราจะได้อะไร บุญกุศลของเรา เราจะเกิดในบุญกุศล เห็นใหม่ เกิดในสวรรค์เป็นเทวดา นี่เวลาออกจากหัวใจไป ความชัดซึ้งใจนี้ทำมาขนาดไหน กรรมเก่ากรรมใหม่มันสะสมมา

แต่สุดท้ายแล้วในธรรมบท สุดท้ายแล้วมาเกิดในลังกา เกิดเป็นพระ ที่ว่าพระองค์นี้เป็นพระเจ้าอโศกมหาราชสร้างบุญกุศลไว้มาก เป็นพระอรหันต์นะ ในตำรานะ ในธรรมบท ลูกชายโง่ ให้พระมหินทร์ สองคนพี่น้องกับนางอะไรที่ออกไปบวช แล้วสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เข้าสมาบัติ เข้าสมาบัติมีความสุขมาก มีความสุขมากเพราะเป็นพระอรหันต์...ออกมา...แล้วคิดถึงว่าสมบัตินี้เราได้มาเพราะใคร? ได้มาเพราะพระเจ้าอโศกมหาราชขอร้องให้บวช แล้วพ่อเรามีบุญกุศลกับเรามาก เดียวนี้พ่อเราไปไหน? ในธรรมบทนะว่าพ่อไปเกิดเป็นงู เกิดเป็นงูกำลังหาเหยื่ออยู่ กำลังกินปลาอยู่ ไปเทศน์ให้พ่อฟัง ไปเทศน์ให้พ่อฟัง ขนาดเป็นสัตว์แต่ว่ามีปัญญา เทศน์ให้สัตว์ฟังว่า

“จำไม่ได้หรือทำกุศลมาขนาดไหน? แล้วมาเที่ยวมาผิติดอยู่ที่นี่ทำได้อย่างไร? เพราะว่ามีสัตว์...”

พอผิติดมันระลึกชาติได้ มันระลึกได้ถึงคุณงามความดีของเรา เลยถือศีล ๕ ถือศีล ๕ ไม่ออกถ้ำเหยื่อ ไม่ล่าเหยื่อก็ต้องตายไป พอตายไปมาเกิดอีก มาเกิดอีกก็มาได้บวช ได้บวชสำเร็จเป็นพระอรหันต์ แล้วเวลาจะตายขึ้นมาจะ โลงทองมารับอยู่บนอากาศ มีอยู่องค์เดียว เวลาตายไปศพเคลื่อนขึ้นไปในอากาศ แล้วเวลาโลงทองขึ้นมารับบนอากาศ

มันมีในธรรมบท มันมีพระอรหันต์แบบว่ากษัตริย์จะไปทำบุญกุศล ทุกคนก็ไปบอกว่าอาจารย์ของตัวดี ๆ พยายามพากษัตริย์นั้นไปหา ฉะนั้นลูกศิษย์เขาก็พามาหา พระองค์นี้ พระองค์นั้นพอเข้ามาจะ พอกษัตริย์เข้ามาจะ นั่งคิดมีอยู่ คิดมีนี่คิดมันเล่น ๆ เหมือนเด็ก กษัตริย์เข้ามาเห็นเข้า เอ๊ะ! พระอรหันต์ทำไมทำตัวไม่เหมาะสมอย่าง

นั่น เขาก็เลยกลับ กษัตริย์นั้นไม่สนใจ ไม่ศรัทธา พอไม่ศรัทธาลูกศิษย์ก็มาถามอาจารย์ว่า
“ทำไมทำตัวอย่างนั้นล่ะ ขนาดว่ากษัตริย์เขามา ควรทำตัวให้เรียบร้อยหน่อย”

ท่านบอกว่า “คบกับกษัตริย์มันเป็นอันตราย ถ้าเราผิดพลาดไป มันก็แบบว่าเป็น
อาญาแผ่นดิน เป็นอาญาที่ว่าต้องอันตราย ไม่อยากเข้าไปยุ่ง แล้วอีกอย่างหนึ่งว่าชีวิต
กำลังจะสิ้นอยู่”

พอครบ ๗ วันนะตาย พอตายขึ้นไปศพนี้ลอยขึ้นไปในอากาศ แล้วโลงทองเข้ามา
รับศพนั้น หมุนไปในพระราชวังนั้น ๓ รอบ แล้วกลับมาตั้งอยู่ กษัตริย์นั้นรู้ทันทีว่านั่น
พระอรหันต์ แต่ขณะที่คูกริยานั้นคูกริยาทั่วไป แต่ไอ้อย่างนี้มันเป็นเพราะบุญกุศลสร้าง
มา เห็นไหม เพราะเราสร้างมา กรรมเก่ากรรมใหม่ กรรมเก่ากรรมใหม่มันอยู่ที่เรา
ปัจจุบันด้วย

ปัจจุบันเราคิดอย่างไร? การประพฤติปฏิบัติเราจะได้ผลหรือไม่ได้ผลอยู่ที่
ปัจจุบันของเรา ถ้าปัจจุบันของเรา เราทำใจของเราดีขึ้น อดีตมานี้คนเราสร้างสมมามันไม่
เหมือนกัน จริตนิสัยของใจก็ไม่เหมือนกัน ถ้าเราสร้างสมของเราขึ้นมา เราพยายาม
ปฏิบัติขึ้นมา ปัจจุบันธรรมนี้มันสามารถแก้ไขได้ แล้วมันควบคุมได้หมดใจ อดีตอนาคต
รวมอยู่ในปัจจุบัน ถ้าปัจจุบันควบคุมได้สิ่งนี้มันจะทำให้เราทำได้

อันนี้มันเกี่ยวกับถนนชีวิตนี้แหละ ถ้าถนนชีวิต เราไปบนถนนชีวิต ถนนของเรา
ร่วมรั้นครึ้มไปด้วยร่วมไม้ เราเพลิดเพลิดไปในนั้นเราก็จะติดอยู่ในนั้น แต่ถ้าเราตื่นตัว
ขึ้นมา เราพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราสะสมของเราแล้วปฏิบัติของเราเอง
ไป มันจะแบบว่าชีวิตเราเดินไปในถนนนั้น เห็นไหม มีความสุขด้วย แล้วปฏิบัติด้วย ลืม
๒ ตา ตาหนึ่งคือตาของใจ ใจจะได้บุญกุศลขึ้นไปมาก

บุญกุศลในการปฏิบัติบูชา ปฏิบัติบูชาเพื่อใจของเรา ทาน ศีล ภาวนา ก็เพื่อใจของ
เรา แต่มันเป็นเพื่อใจของเรา นอกนั้นก็เครื่องอยู่อาศัย กับการแก้ไขเหมือนเป็นเชื้อ
โรค เห็นไหม เรารักษาใจของเราออกได้ ถ้าเราแก้เชื้อโรคได้ มันจะแก้ไขได้ ใจนั้นจะ
ปลอดโปร่ง จะพ้นจากความทุกข์ จะมีความสุขในหัวใจของมัน หัวใจของใจดวงนั้นจะมี
ความสุขตามความปรารถนาของใจดวงนั้น มันถึงสมควรต้องทำ ทุกข์สุขรวมลงที่ใจ

เราเห็นสมบัติของโลก เราแสวงหามาก็เพื่อความพอใจของเรา เพื่อความสุขใจของเรา ได้มาจะมีความสุขใจมาก มีความสุขใจ เห็นไหม ปรารถนาเพื่อเรา แล้วมันพึงได้ไหม? มันพึงจริงได้ไหม? มันเป็นสมบัติจริงของเราได้ไหม? มันต้องมีการพลัดพรากออกไปโดยธรรมชาติของมัน แต่สมบัติที่จริงขึ้นมามันอบอุ่นใจ เห็นไหม เหมือนกับคนทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีความสุขใจมาก งานเราทำเสร็จแล้วเราจะไม่ต้องทำงานอีกเลย แต่เสร็จแล้วในโลกนั้นอนิจจังมันก็เป็นไป

อันนี้งานของใจมันไม่เป็นเช่นนั้น มันทำเสร็จสิ้นแล้วมันเสร็จสิ้นจริงๆ งานของใจจบแล้วจบ จะไม่มีการสืบต่ออีก มันเป็นอกุปปะ ไม่มีการมีการสืบต่อ งานของโลกมันเป็นกุปปะธรรม เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม ต้องทำตลอดไป มันถึงว่างานอย่างหนึ่งต้องทำไม่มีวันที่สิ้นสุด แล้วก็ต้องทำตลอดไป งานอย่างหนึ่งทำแล้วถึงที่สิ้นสุด แต่เป็นงานทำแล้วทำยาก เพราะมันเป็นเรื่องทำแล้วต้องเข้าไปดับไฟในใจ งานอย่างหนึ่งทำถึงที่สิ้นสุด คนที่เสร็จจากงานแล้วจะมีความสุขในหัวใจอย่างไร นี่เป็นความสุขจากใจดวงนั้น เอวัง